

УДК: 911.3

ПРОСТОРОВИЙ АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Г.Ю. Нападовська

anapanapadovskaya@gmail.com

І.О. Пилипенко

pilipenko11@i.ua

Херсонський державний університет,

м. Херсон, Україна

В статті розглянуті суспільно-географічні підходи щодо дослідження формування об'єднаних територіальних громад в області. Запропонована система кількісних параметрів географічного аналізу процесу формування об'єднаних територіальних громад на обласному рівні. Проаналізовані кількісні показники параметрів об'єднання: адміністративний, населення, територіальний.

Ключові слова: об'єднання, територіальна громада, децентралізація, геопростір, адміністративно-територіальний устрій, Херсонська область.

The article deals with socio-geographical approaches to the study of the formation of united territorial communities in the region. The system of quantitative parameters of geographic analysis of the process of formation of united territorial communities at the regional level is proposed. The quantitative parameters of the association: administrative, population, territorial are analyzed.

Key words: association, territorial community, decentralization, geospatial, administrative-territorial structure, Kherson region.

Актуальність. Важливою складовою реформування сучасної України є проведення адміністративно-територіальної реформи, так званої

«децентралізації», яка повинна забезпечити сталий розвиток регіонів та країни в цілому. Починаючи з 2014 р. в Україні розпочалося формування нових низових одиниць адміністративно-територіального устрою – об'єднаних територіальних громад шляхом укрупнення існуючих одиниць найнижчого порядку – сільських рад [3]. У 2014 р. схвалено концептуальні засади [4], а з 2015 р. розпочалася практична реалізація реформи територіальної організації влади та місцевого самоврядування.

У процесі децентралізації громади здобули ресурс, фінанси, повноваження – значний інструментарій і можливості для забезпечення повноцінного місцевого розвитку. Однією з головних причин адміністративно-територіальної реформи є те, що на сучасному етапі розвитку держави місцеве самоврядування переважно неспроможне активізувати економічну діяльність і забезпечити сприятливе середовище для життєдіяльності людей.

Метою дослідження є виявити просторові особливості процесу об'єднання територіальних громад.

Основні завдання:

1. Охарактеризувати суспільно-географічну сутність процесу формування ОТГ
2. Запропонувати систему параметрів просторового аналізу

Починаючи з 2015 р. в Україні спостерігається активний процес децентралізації. Станом на 2018 рік всього в Україні зареєстровано 753 ОТГ (з них у 48 ще не призначені перші вибори). Якщо проаналізувати динаміку створення ОТГ, то найактивніше процес об'єднання громад відбувався в 2017 році, а саме в Україні офіційно було утворено 299 ОТГ. Порівнюючи з минулими роками, у 2015 р. сформувалося 159 ОТГ, а в 2016 р. – 207 ОТГ. На сьогодні ми спостерігаємо, що процес формування ОТГ в Україні дещо сповільнився, а саме в 2018 р. офіційно зареєстровано 40 ОТГ і також 48 ОТГ, в яких перші вибори ще не були призначені [2].

Активно відбуваються ці трансформації і на регіональному рівні, зокрема в Херсонській області. Станом на жовтень 2018 року в Херсонській області

всього сформовано 30 ОТГ, з них у трьох ОТГ ще не призначені перші вибори [1].

Проаналізувавши процес формування територіальних громад (на прикладі Херсонської області) ми пропонуємо такі основні параметри об'єднання: адміністративний, населення, територіальний.

В якості кількісних параметрів географічного аналізу процесу формування ОТГ на обласному рівні ми пропонуємо модифіковані коефіцієнти територіальної концентрації [5], а саме:

1. Коефіцієнт адміністративного об'єднання

$$K_{ao} = \frac{K_{op}}{Z_{kr}} : \frac{K_{oo}}{Z_{ko}} ;$$

де K_{op} – кількість громад, що об'єдналися в районі;

Z_{op} – загальна кількість громад в районі;

K_{oo} – кількість громад, що об'єдналися в області;

Z_{ko} – загальна кількість громад (тут і нижче – сільських, селищних і міських рад) в області.

2. Коефіцієнт об'єднання населення

$$K_{on} = \frac{Ch_{op}}{Ch_{nr}} : \frac{Ch_{oo}}{Ch_{no}} ;$$

де Ch_{op} – чисельність населення громад, що об'єдналися в районі;

Ch_{nr} – загальна чисельність населення в районі;

Ch_{oo} – чисельність населення громад, що об'єдналися в області;

Ch_{no} – загальна чисельність населення в області.

3. Коефіцієнт територіального об'єднання

$$K_{to} = \frac{P_{op}}{P_r} : \frac{P_{oo}}{P_o} ;$$

де P_{op} – площа об'єднаних громад району;

P_r – загальна площа району;

P_{oo} – площа об'єднаних громад області;

P_o – загальна площа області.

Ці кількісні параметри дозволяють визначити просторові особливості процесу формування ОТГ; порівнювати інтенсивність процесу, його особливості в регіональних аспектах.

Запропонований інструментарій географічного аналізу може застосовуватися в якості діагностичного параметру перебігу адміністративної реформи в контексті процесу формування ОТГ.

Отже, реформа децентралізації – одна з небагатьох реформ в Україні, яка має свій план, чітку концепцію та стратегію. Її особливістю є те, що в контексті децентралізації одночасно проводиться декілька реформ у сфері державного управління:

- реформа територіальної організації влади;
- реформа місцевого самоврядування;
- реформа регіональної політики.

В процесі децентралізації поступово трансформуються відносини між центром та об'єднаними громадами, тому визначення системи параметрів просторового аналізу процесу об'єднання територіальних громад – є важливим аспектом реформи адміністративно-територіального устрою та територіальної організації влади.

Список використаних джерел

1. Detsentralizatsiia daie mozhlyvosti [Decentralization provides opportunities] Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/gromada> [in Ukrainian].
2. Neoportar administratyvno-terytorial'noho ustroyu Ukrayiny – [Geoportal of the administrative-territorial system of Ukraine] Retrieved from <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home> [in Ukrainian].
3. Oliinyk Ya.B., Ostapenko P.O. (2016) Formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad v Ukraini: perevahy, ryzyky, zahrozy [Formation of Capable Territorial Communities in Ukraine: Benefits, Risks,

Threats] / *Ukrainskyi heohrafichnyi zhurnal – Ukrainian Geographic Journal*, № 4. – S. 37-43 [in Ukrainian].

4. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 kvitnia 2014 r. № 333-r [On approval of the Concept of reforming the local self-government and territorial organization of power in Ukraine Cabinet of Ministers of Ukraine on April 1, 2014 p. 333-p number] Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> [in Ukrainian].

5. Pylypenko I.O., Malchykova D.S. (2009) *Metody ta metodyky suspilno-geografichnykh doslidzhen* [Methods and methods of socio-geographical research] / *Navchalnyj posibnyk – Textbook* 156 s. [in Ukrainian].